

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Економічний факультет

Кафедра економіки підприємства

ДИПЛОМНА РОБОТА **магістра**

на тему: **«РОЗРОБКА АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗАХОДІВ ЩОДО ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЙ»**

Виконав: студент 2 курсу денної форми навчання
спеціальності 051 Економіка підприємства
Барило Ігор Миколайович

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Кушнір О.К.

Рецензент:

к.е.н., старший викладач

Буторіна В.Б.

м. Кам'янець-Подільський
2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність, принципи та особливості антикризового управління на сучасному етапі розвитку України.....	7
1.2. Антикризова програма як інструмент забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання.....	20
1.3. Поняття та типи стратегій розвитку підприємств в умовах невизначеності ринкового середовища	28
Висновки до розділу 1.....	39
2. СТАН ФОРМУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	41
2.1. Оцінка економічного розвитку територій Хмельницької області.....	41
2.2. Аналіз показників формування та розвитку аграрних підприємств на прикладі ТОВ «Оболонь Агро» Чемеровецького району Хмельницької області.....	54
2.3. Виробничо-ресурсний потенціал підприємства та рівень економічної ефективності виробництва.....	61
Висновки до розділу 2.....	78
3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВОЇ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	80
3.1. Удосконалення наукових підходів до вибору механізму антикризового управління на підприємстві.....	80
3.2. Особливості стратегічного планування розвитку Хмельницької області.....	91
Висновки до розділу 3.....	107
ВИСНОВКИ.....	109
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	112
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. За останнє десятиріччя розроблено чимало проектів розвитку агропромислового комплексу, в основу яких було закладено поліпшення продовольчого забезпечення населення країни і підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції та її переробки. Проте, з різних на те причин, вони не виконувалися або виконувалися частково і не забезпечували вихід агропромислового комплексу із кризового стану та перехід до стабільного розвитку аграрного сектора економіки України. Ці обставини вказують на необхідність пошуку науково обґрунтованих методів розроблення та впровадження ринкових стратегій розвитку аграрних підприємств та сільського господарства в цілому. Забезпечення структурних зрушень в національній економіці передбачалось у всіх державних програмах стратегічного розвитку України за роки незалежності. Водночас, національна економіка України залишається неадаптованою до вимог постіндустріального суспільства, що передбачає необхідність структурних зрушень задля подальшого економічного розвитку та зростання.

Це свідчить про поглиблення внутрішніх кризових процесів, які вимагають формування та дієвого застосування механізму антикризового управління, що базуватиметься на результатах комплексного попереднього аналізу, їх динаміки та факторів виникнення. Його застосування дасть змогу накопичувати антикризовий потенціал, підвищувати можливості адаптації підприємств до впливу екзогенних і ендегенних факторів середовища, мінімізувати наслідки ризиків фінансово-господарської діяльності.

Теоретичним і методичним аспектам розробки антикризової програми діяльності підприємства присвячена значна кількість окремих досліджень і монографій як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Високо оцінюючи внесок науковців у розвиток теорії антикризового управління, існує низка невирішених питань, пов'язаних із проблемами прикладного використання інструментарію антикризового управління, його взаємозв'язку з кризовими явищами, а також формуванням і реалізацією механізму антикризового управління, оцінювання його ефективності як основи вибору раціональних заходів, які сприятимуть виходу підприємств з кризи та її недопущенню. Все вищезазначене зумовлює необхідність обґрунтованості певних теоретичних та методичних положень щодо підвищення ефективності механізму антикризового управління на підприємствах.

Метою даного дослідження є вивчення конкретної проблеми антикризової програми діяльності підприємства в сучасних умовах на прикладі підприємств Хмельницького регіону та виділення основних аспектів та вимог, які забезпечать ефективність розробки заходів **антикризової програми діяльності підприємства**.

Вказана мета обумовила наступні **завдання**:

- розглянути сутність, принципи та особливості антикризового управління на сучасному етапі розвитку України;
- обґрунтувати антикризову програму як інструмент забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання;
- визначити особливості стратегій розвитку підприємств в умовах невизначеності ринкового середовища;
- здійснити оцінку економічного розвитку територій Хмельницької області;
- проаналізувати показники формування та розвитку аграрних підприємств;
- визначити виробничо-ресурсний потенціал підприємства та рівень економічної ефективності виробництва;
- визначити наукові підходи до вибору механізму антикризового управління на підприємстві;
- обґрунтувати особливості стратегічного планування розвитку Хмельницької області.

Об'єктом дослідження є процес формування антикризової програми діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних і практичних аспектів удосконалення антикризової програми діяльності підприємства.

Для проведення дослідження були використані такі наукові **методи і прийоми**: системно-аналітичний - для теоретичного узагальнення наукових концепцій, розробок і пропозицій провідних вітчизняних вчених, присвячених стратегічному плануванню; економіко-статистичний метод - для виявлення тенденцій та закономірностей процесів; розрахунково-конструктивний - для розрахунків ефективності господарювання сільськогосподарських підприємств; економіко-математичний метод - для прогнозування ефективності діяльності аграрних підприємств; абстрактно-логічний метод - для формулювання висновків та пропозицій.

Інформаційну базу дослідження становлять Статистичні щорічники України та Хмельниччини за 2010-2017 рр, аналітичні та статистичні матеріали аграрних підприємств Хмельницької області за 2015-2017 рр. , звітність підприємства ТОВ «Оболонь Агро», інші особисті дослідження автора. Теоретичною базою є наукові праці вчених-економістів аграріїв, Закони України та Укази Президента України, інші нормативні документи з питань розвитку досліджуваної теми.

Наукова новизна одержаних результатів. Набули подальшого розвитку пропозиції щодо характеристики аграрного сектору економіки та розробки заходів **антикризової програми діяльності підприємства.**

Практичне значення результатів дипломного дослідження полягає у формуванні пріоритетів розробки заходів антикризової програми діяльності підприємства.

Особистий внесок студента: сформульовані в дипломній роботі наукові положення, висновки та пропозиції належать здобувачу та є його науковим доробком.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, основної частини та висновків. У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначається мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження. Окреслюється методологічна та теоретична база дослідження, методи дослідження.

Загальні висновки по дослідженню сформульовано у відповідному розділі роботи. Загальний обсяг роботи складає 112 сторінок. Вона містить 26 таблиць, 7 рисунків та 79 найменувань використаних літературних джерел, додатки.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження щодо з питань антикризової програми діяльності підприємства можна зробити наступні висновки:

1. На основі узагальнення теоретико-методичних підходів теорії антикризового управління запропоновано розуміти кризу як результат загострення протиріч соціально-економічного характеру на підприємстві, який є наслідком сукупності проблем, що склалися в результаті дії сукупності факторів (об'єктивних та суб'єктивних, зовнішніх та внутрішніх), тісно взаємопов'язаний з поняттям «ризик», що дає можливість визначати здатність підприємства вчасно на них реагувати та забезпечувати раціональне використання ресурсів і накопичення потенціалу розвитку. Тобто чітке усвідомлення всіх сутнісних ознак прояву кризи виступає важливою складовою здійснення як стратегічного, так і тактичного управління підприємством, у т.ч. і застосування відповідного комплексу антикризових заходів.

2. Антикризовим управлінням на підприємстві може займатися спеціально створений відділ економічної безпеки, працівники якого мають достатній рівень знань, або аудитори чи аудиторські фірми. Антикризове управління повинно вчасно застосовувати адекватні заходи щодо усунення складнощів у діяльності підприємства та забезпечувати його фінансову стабільність.

3. З дослідження випливає, що на сьогодні відсутня загальновизнана методика оцінки стратегічного управління підприємствами, як і в цілому достатнім чином не вирішуються теоретичні аспекти даних проблем. Тому виходячи з проведеної порівняльної характеристики існуючих методів вважаємо, що оцінювання стратегічного управління аграрними підприємствами повинно базуватися на системному підході, що дозволить оптимізувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, і розробити рекомендації щодо побудови організаційних структур управління підприємством залежно від масштабів виробництва, якості продукції, що випускається, та ринкових вимог.

4. Хмельницька область належить до невеликих областей України. Протяжність області з півночі на південь – 220 км, із заходу на схід – 120 км. Хмельниччина межує з Тернопільською, Рівненською, Житомирською, Вінницькою і Чернівецькою областями. По території області проходять найважливіші залізниці та шосейні дороги. Розрахунок економічних показників, які характеризують економічний розвиток Хмельницької області, показує зростання економічної продуктивності регіону, кількість наявного населення по районах Хмельницької області скорочується; в загальному динаміка капітальних інвестицій Хмельницької області є позитивною, тому що відбулося зростання їх обсягів. Проведене дослідження свідчить про те, що більшості вітчизняним підприємствам та організаціям соціальної сфери Хмельницької області необхідно підвищувати ефективність своєї операційної діяльності, створювати умови для зростання попиту на їх послуги. Забезпечення ефективної діяльності

підприємства можливе при чіткому розподілі обов'язків і відповідальності між структурними підрозділами підприємства та оптимізації системи показників для оцінки результативності їх роботи.

5. ТОВ «Оболонь Агро» має ряд конкурентних переваг, як у галузі виробництва, так і переробки та організації господарської діяльності. Серед найбільших сільськогосподарських підприємств ТОВ «Оболонь Агро» займає лідируючі позиції за розміром земельного банку в регіоні, що дає йому можливості для подальшого розвитку та зростання. Підприємство має хороший імідж серед партнерів та споживачів, який базується на високій якості продукції, застосуванні новітніх технологій та фінансовій стійкості. Це гарантує ТОВ «Оболонь Агро» високу інвестиційну привабливість. Але слід відмітити, що не всі наявні можливості використані підприємством.

6. Запропоновано, що враховуючи глибину кризи на підприємстві, необхідно обрати визначальну стратегію спрямовану на досягнення головної мети - нормального функціонування. Якщо підприємство знаходиться в стані кризи боргової платоспроможності (на межі банкрутства), необхідно застосовувати антикризові заходи в рамках стратегій радикального механізму. За умови ефективного їх використання, підприємство переходить до реалізації запобіжного механізму, у разі неефективного - потрібно переглянути заходи або перейти до процедури ліквідації підприємства. Аналогічно до попереднього етапу, у разі ефективного застосування - перехід до стабілізаційного механізму або до радикального.

7. Хмельниччина стала чи не першим регіоном в Україні, де було розроблено та прийнято депутатами Хмельницької обласної ради Стратегію регіонального розвитку до 2020 року, ще у 2011 р. Стратегія регіонального розвитку у своїй реалізації має перетворити економіку області із повільно зростаючої з низькою доданою вартістю та великою асиметрією розвитку районів області у динамічну економіку із значною доданою вартістю, яка характеризується оптимальним територіальним розміщенням економічних суб'єктів, діяльність яких має ощадливий для довкілля характер, що не призводить до збільшення екологічного навантаження на територію області. Отже, в результаті сформованої стратегії розробляються програми для реалізації зазначених цілей та завдань, кінцевим етапом яких стануть продукти та як наслідок результати і реалізації поставлених цілей в стратегії.

8. Отже, для аграрних підприємств Хмельницької області управління та стратегічне планування - це процес створення і практичної реалізації генеральної програми дій. Маркетингове управління в аграрному виробництві припускає довгострокову орієнтацію підприємств на споживача і на конкурентів. Успіх виробничої діяльності — головний об'єкт вивчення в рамках стратегічного управління — в умовах маркетингової орієнтації розглядається як результат задоволеності споживача, а також завоювання і збереження довгострокових конкурентних переваг на ринку. В основі стратегії розвитку

аграрних підприємств Хмельницької області лежить гармонізація трьох основних складових.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу до журн. : <http://smida.gov.ua/>.
2. Адонін С. Теоретичні підходи до побудови системи антикризового управління підприємством / С. Адонін // Економічний аналіз. — 2011. — Випуск 8. Частина 2. — С. 19 - 22.
3. Аналітична інформація щодо реалізації державної політики Державним департаментом з питань банкрутства за лютий 2011 року / Офіційний сайт Державного департаменту з питань банкрутства Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://sdb.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=47511&cat_id=38904.
4. Анискин Ю. Инновационное развитие на основе организационного потенциала компании / Ю. Анискин // Проблемы теории и практики управления. — 2006. — № 7. — С. 73 – 83
5. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф; [пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского]. — СПб. : Питер. 1999. — 416 с.
6. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. — М. : Экономика, 2007. — 443 с.
7. Антикризисное управление / под ред. Э. С. Минаева и В. П. Панагушина. — М. : ПРИОР. — 1998. — 432 с.
8. Антикризисное управление / Под ред. Э. М. Короткова. — М. : Инфра-М. 2003. 364 с.
9. Антикризисное управление: от банкротства к финансовому оздоровлению / под ред. Г. П. Иванова. — М. : Закон и право: ЮНИТИ. 2005. — 320 с.
10. Антикризисный менеджмент / А. Г. Грязнова, М. А. Федотова, А. Н. Маринюк и др.; под ред. А. Г. Грязновой. — М. : ЭКМОС, 1999. — 368 с.
11. Багацький В. М. Антикризове управління підприємством / В. М. Багацький, Н. Д. Гетманцева ; за заг. ред. З. Є. Шершньової. — К. : КНЕУ. 2007. — 680 с.
12. Байцим В. М. Напрями зниження рівня збитковості українських підприємств / В. М. Байцим // Вісник національної академії державного управління при Президенті України. — 2004. — № 4. — С. 144-150.
13. Балдин К. В. Антикризисное управление: макро- и микроуровень : / К. В. Балдин, О. Ф. Быстров, А. В. Рукосуев. М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К». 2005. 317 с.
14. Белінський П. І. Управління фінансовою діяльністю в операційному менеджменті / П. І. Белінський. - Чернівці : Вид-во « Рута», 2004 - 72 с.
15. Белозерцев О. В. Оцінка антикризового потенціалу вугледобувних підприємств: дис. кандидата екон. наук: 08.06.01 / О. В. Белозерцев. — Алчевськ. 2003. — 209 с.

- 16.Благодетелева-Вовк С. Л. Про суть понять «економічний розвиток» та «економічне зростання» [Електронний ресурс] / С. Л. Благодетелева-Вовк. Режим доступу : <http://exsolver.narod.ru/Artical/Ecotheory/eceterms.html>.
- 17.Блинова У.О. Система превентивного контролю в антикризисном менеджменте / У.О. Блинова // Проблемы теории и практики управления. – 2006 – №3. – С. 114–126.
- 18.Богданова Т. А. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой / Т. А. Богданова, А. П. Градов и др. / Под ред. А.П Градова. и Б.И. Кузина - СПб. : «Специальная литература». – 2006. – 511с.
- 19.Борковский А. Б. Англо-русский словарь по программированию и информатике / А. Б. Борковский. – М. : Рус. яз. 1987. – 335 с.
- 20.Булеев И. П. Антикризисное управление предприятием / И. П. Булеев, Н. Е. Брюховецкая. – Донецк : ИЭП НАН Украины. 1999. – 234с.
- 21.Булович Т. В. Санаційний потенціал як передумова виживання підприємства / Т. В. Булович // Сталий розвиток України. – 2010. – №2. – С. 64-68.
- 22.Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : / В. О. Василенко. – [2-е вид., випр. і доп.]. – К. : Центр навчальної літератури. 2005. – 504 с.
- 23.Василенко Л. П. Фінанси підприємства: [навч. посібник] Ч. 2. / Л. П.Василенко, Л. В. Гут. - Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ. 2005. с.166.
- 24.Вера Г. К. Производственный, операционный и финансовый циклы организации [Електронний ресурс] / Г. К. Вера. - Режим доступу: http://www.elitarium.ru/2013/06/26/proizvodstvennyj_operacionnyj_finansovyj_cikly
- 25.Внутрішній економічний механізм підприємства : [Монографія] / М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова, О. С. Коцюба та ін.; За ред. М.Г. Грещака. – К. : КНЕУ, 2001. – 228 с.
- 26.Войцеховская А. Н. Антикризисное управление финансами предприятия / А. Н. Войцеховская // Вісник. – 2005. – № 1. – С. 70-72.
- 27.Воробйов Ю. М. Теоретичні основи фінансового капіталу підприємств / Ю. М. Воробйов // Фінанси України. 2001. № 7. С. 62.
- 28.Гавриш О. А. Інформаційні технології в антикризовому управлінні підприємством / О. А. Гавриш, Т. В. Трихліб // Сучасні проблеми економіки та підприємництва 2011. №6 С. 59-63. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до журн. : http://keip.kpi.ua/kaf_doc/Sb_6_2011.pdf.
- 29.Гавриш О. А. Принципи управління рівнем конкурентоспроможності підприємств / О. А. Гавриш // Ефективна економіка. – 2013. – № 10. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1774>
- 30.Геєць В. М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів [Електронний ресурс] : монографія / за ред. В.

- М. Гейця, А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2008. – Ч. 1 – 389 с. – Режим доступу : <http://учебник-besplatno.com/natsionalnaya-ekonomika-uchebnik/triada-prioritetiv-upravlinni.html>
- 31.Геєць В. М. Кризові явища у світовій економіці та антикризова політика України/ В. М. Геєць, О. І. Барановський, Ю. В. Василенко, Т. П. Вахненко, С. О. Кораблін. НАН України; Інститут економічного прогнозування / В.М. Геєць (ред.). К. : 2002. 76с.
- 32.Герасимчук В. Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність: монографія / В. Г. Герасимчук. – К. : Вища школа, 1995. 265 с.
- 33.Горелова Г. В. Когнитивный анализ, синтез, прогнозирование развития больших систем в интеллектуальных РИУС / Г. В. Горелова, Э. В. Мельник, Я. С. Коровин // Штучний інтелект. – 2010. – № 3. – С. 61-72.
- 34.Грайнер Л. Е. Эволюция и революция в процессе роста организации / Л. Е. Грайнер // Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 8. Менеджмент. – 2002. – № 4.
- 35.Делягин М. Г. Мировой кризис. Общая теория глобализации / М. Г. Делягин. – М. : Институт проблем глобализации (ИПРОГ). 2003. – 768 с.
- 36.Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу www.ukrstat.gov.ua
- 37.Державна установа «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/participant/23555692>.
- 38.Дмитренко А. І. Стратегії антикризової діяльності промислових підприємств / А. І. Дмитренко // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. – № 4 (20). – С. 49-53.
- 39.Довбня С.Б. Стратегія підприємства: Навч. посібник / С.Б. Довбня, А.О. Найдовська, М.М. Хитько. – Дніпропетровськ: НМетаАУ, 2011. – 71 с.
- 40.Експрес випуск Державної служби статистики України № 11 від 17.01.2012 р. Підсумки роботи промисловості України за січень-грудень 2011р. [електронний ресурс]. – режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 41.Еш, С. М. Методичне забезпечення антикризового управління фінансами підприємств [Текст] / С. М. Еш // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2011. – № 41. – С. 174-178.
- 42.Жарковская Е. П. Антикризисное управление / Е. П.Жарковская, Б. Е. Бродский. - М. : Омега-Л. – 2007. – 368 с.
- 43.Зайцева Н. А. Антикризисное управление предприятием: теория и практика / Н. А. Зайцева. – М. : Международная академия оценки и консалтинга. – 2004. – 179 с.
- 44.Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992р. № 2343-ХІІ // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 31. – С. 440.

45. Зінухов С. В. Аналіз сучасного стану промисловості України / С.В. Зінухов // Держава і регіони. Економіка і підприємництво. – 2010 – №3 – С. 116-121.
46. Иберла К. Факторный анализ / К. Иберла ; [пер. с нем. В. М. Ивановой ; предисл. А. М. Дуброва]. – М. : Статистика, 1980. – 398 с.
47. Карпунь І. Н. Санація в системі антикризового управління підприємством [Електронний ресурс] / І. Н. Карпунь // Вісник Львівської комерційної академії. – 2009. – Вип. 30. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlca/Ekon/2009_30/49.pdf.
48. Картохіна Н. В. Оцінка ефективності антикризових рішень [Електронний ресурс] / Н. В. Картохіна // Проблеми системного підходу в економіці. – 2008. – Вип.4. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/index.html/>
49. Квасницька Р. С. Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства / Р. С. Квасницька, І. М. Кордонець // Вісник Хмельницького національного університет. – 2011. – № 2, Т. 3. – С. 130-134.
50. Коваленко, Л. О. Фінансовий менеджмент [Текст] / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К. : Знання, 2005. – 485 с.
51. Клебанова Т.С. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика управління / Т. С. Клебанова , О. М. Бондар , О. В. Мозенков. – Х.: ВД «ІНЖЕК». – 2006. – 320 с.
52. Концепція загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу до журн. : <http://industry.gov.ua/static/promuslova-polituka-ukainu/info-pravovi-aktu>.
53. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методичні заходи та практичний інструментарій / Л. О. Лігоненко. – К : КНЕУ. – 2005.
54. Макаренко І. О. Алгоритм антикризового управління підприємством / І. О. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 3 (45). – С. 104–109.
55. Матвійчук П. Д. Діагностика банкрутства підприємств / П. Д. Матвійчук // Економіка України. – 2009. – №4 – С. 20 – 28.
56. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємств та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджених наказом Міністерства від 19.01.2006 № 14 (із змінами). - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article>
57. Науково-методичне забезпечення діяльності промислових підприємств в умовах нестабільного середовища: [монографія] / В. В. Дергачова, Л. Є. Довгань, Н. О. Сімченко [та ін.]. — К. : НТУУ «КПІ». –2011. – 380 с.

58. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/451>.
59. Орлик, О. В. Факторы обеспечения и основные свойства экономической безопасности [Текст] / О. В. Орлик // Modern problems of regional development : Collection of scientific articles. – 2014. – Vol. 2. – P. 190-194.
60. Офіційний сайт Асоціації автовиробників України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ukrautoprom.com.ua/>
61. Офіційний сайт Державного департаменту з питань банкрутства Міністерства економіки України [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://sdb.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=47511&cat_id=38904/
62. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>
63. Приемы антикризисного менеджмента. – [Електронний ресурс] / Под ред. О. Ю. Бирюковой. – Режим доступа : <http://lib.rus.ec/b/316723/read>
64. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
65. Продіус І. П. Санаційний аудит та банкрутство підприємств. – [Електронний ресурс] / І. П. Продіус, Н. М. Доба. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Popu/2000_3/7_17.htm.
66. Прохорова Ю. В. Анализ современных методов и моделей диагностики кризисных состояний предприятий машиностроения / Ю. В. Прохорова // Бизнес-Информ. – 2008. – № 2. – С. 52–57.
67. Рекомендації щодо розробки антикризових програм дій підприємств – членів Об'єднання підприємницьких організацій Львівщини (ОПОЛ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу \www/ URL: cstei.lviv.ua/upload/pub/MSP/1232048141_58.doc. – Заголовок з екрана, доступ вільний, 21.04.15.
68. Рогоза М. Є. Управління соціально-економічним розвитком підприємств: механізми, моделі формування та організація процесів: монографія / М. Є. Рогоза, І. А. Сененко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/1731>.
69. Розвиток промислового потенціалу України в процесі післякризового відновлення / О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, В. Г. Савенко [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2010. – 48 с.
70. Сажієнко С. А. Роль антикризового управління в запобіганні банкрутства підприємств / С. А. Сажієнко // Вісник Хмельницького національного університету 2009. - № 6. - Т. 2. - с. 52-55.
71. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2014 рік: за ред. Л. О. Хамської; відповідальний за випуск: Л. М. Пастухова, Л. Б. Прилуцька,

- А.В. Грабовський, О.Л. Катриченко / Держ. ком. Статистики України, Голов. упр. статистики у Хмельницькій обл. - Хмельницький, 2015. – 404 с.
72. Сошникова Л.А. Многомерный статистический анализ в экономике / Л. А. Сошникова, В. Н. Тамашевич, Г. Уебе, М. Шефер ; под ред. проф. В. Н. Тамашевича. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 598 с.
73. Статистичний збірник «Регіони України за 2016 рік»: за ред. І.Є. Вернера; відповідальний за випуск М. Б. Тімоніна. – К.: Державна служба статистики, 2017.
74. Терлецька Ю.О. Антикризова діагностика підприємства: методи, способи та умови застосування // Вісник Донецького університету: Науковий журнал. Серія В : Економіка і право. – Донецький національний університет. 2006. №1. том 2. – С.504-509.
75. Україна у цифрах 2017 : Статистичний збірник. / За редакцією О. Г. Осауленка. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України». 2018. – 252 с.
76. Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами промислової діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org/uk/>
77. Федулова Л. І. Проблеми формування інноваційних стратегій корпоративних підприємств (за результатами опитування керівників корпоративних підприємств Хмельницької області) / Л .І. Федулова, О. А. Фомова // Український соціум. – 2009. № 1 (28). [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: http://www.ief.org.ua/new_1.htm
78. Хлістунова Н. В. фінансові ризики і платоспроможність підприємств / Н. В. Хлістунова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №4 (21) – С. 63-68.
79. Хмельницька область [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Khmelnysky/>.